

Forfatter: Worm, Jacob

Titel: . - [1968]

Citation: Worm, Jacob: ". - [1968]", i Worm, Jacob: . - [1968], udg. af ERIK SØNDERHOLM , [1968]-1994, s. 187. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-worm01val-shoot-idm140677732773600.pdf> (tilgået 10. april 2024)

Anvendt udgave: . - [1968]

UPPSALA.

Med smålændingen Vitus Erikssons typer.

Thesis I.

Idet vi med studereværelsets pen vil aftegne den israelitiske konge Jeroboams afskyvækkende afguder, henviser vi den velvillige læser til selve historien i 1. Kongernes Bog XII; hvis nogen gennemlæser den med ivrigt anspændt sjæl, indprenter den i sit sind, overtænker den med overlæg, vil han i den fastholde et billede af hele jordens udseende, som vil yde fortræffelig oplysning for det sind, der ønsker at kende statens opbygning.

Thesis II.

Men der tales mest om kong Jeroboam, hvis historie gennemgås fra vers 25 til kapitlets slutning, og disses hovedpunkter er følgende:

1. At han har grundlagt to stæder, befæstet med en kraftig forskansning. Hvis fjenderne ville gøre anfald, ville han forsvare sig og sine; men der er dyb stilhed om Guds hus og gudstjenesten. Deraf fremgår, at Jeroboam havde haft mere tiltro til sine befæstede skanser end til Gud og det Guds ord, der var forkyndt ham gennem profeten Ahia, at det ville være sikkert, at kongen skulle vælge ti stammer, kap. XI, v. 31.35.

2. At han, v. 26, har overvejet nedrige tanker om at befæste og styrke sit for nylig ved ulovlige midler erhvervede rige, ophidset af panisk og tom rædsel for, at israeliterne skulle pønse på frafald fra ham, og denne frygt for frafald var meget tom, da det jo står fast, at 188 molirentur Jsraelitæ, *cujus defectionis metus fuit vanissimus, cum constet DEUM et Regna conferre et stabilire; tandem etiam ob antecedentia peccata auferre.*

3. *Quod mutata in horrendam Idolatriam verâ DEI Religione, Senatoribus ac Incolis Regni suasor fuerit apertissimæ Impietatis.* v: 27. 28.

4. *Quod duo fecerit et conflarit Idola, atque horum unum in Dan, alterum in Bethel erigendum curaverit* v: 29.

5. *Quod Festa DEO displicentia seu ἐντάλματα ἀνθρώπων instituerit; Sacerdotes illegitimos, neglectô justô vocandi jure, ordinaverit; cultum Sacrificiorum, à quo totâ mente DEUS abhorruit, celebrarit.*

Thesis III.

Ex hisce duabus vocibus Dan et Bethel amplissimum se pandit latifundium differendi de Statu Regnorum tum Politico, tum Ecclesiastico. Dan enim significat Domum judicii, et indigitatur sensu Mystico seu Cabalístico Aula Justitiæ et Magnatum, in qua plerumque adoratur Idolum Avaritiæ Superbiæ, doli mali, ambitionis, et Adulationis.

Bethel sensu Thalmudico seu Rabinico notat Domum DEI et insinuat Ecclesia, quæ multis Hæresibus,

Sacrilegiis, Injuriis gravata, et vel vano, vel tepido Religionis exercitio onusta ingemiscit.

Thesis IV.

Positis jam Fundamentis curtæ et angustæ hujus Disputationis, consideranda veniunt Jdola Jeroboami, eaque vel Politica in Dan *dolgøeO* Domo Judicii Regis et Justitiæ; vel Ecclesiastica in Bethel *dolgøeO* in Ecclesiastico ac Domo DEI.

189

Gud både overdrager og styrker riger; endelig også fratager dem på grund af forudgående synder.

3. At han, efter at Guds sande religion var ændret til afskyelig afgudsdyrkelse, har været talsmand for den mest åbenbare ugudelighed over for rigets ældste og indbyggere, v. 27. 28.

4. At han har forfærdiget og støbt to afgudsbilleder og har sørget for at rejse det ene i Dan, det andet i Bethel, v. 29.

5. At han har givet fester, der mishager Gud, eller befalinger til menneskene, at han har indsat ulovlige præster under tilsidesættelse af den rette kaldsret, at han har holdt offertjeneste, fra hvilken Gud gyste tilbage af hele sit sind.

Thesis III.

Fra disse to stammer, Dan og Bethel, udbreder sig et såre vidtstrakt jordegods, som må adskilles med hensyn til såvel rigernes politiske som gejstlige tilstand. Thi Dan betyder nemlig »Domstolens Hus«, og med mystisk eller kabbalistisk betydning anråbes retfærdighedens og stormændenes slot, i hvilket for det meste tilbedes afgudsbilledet for havesyge og overmod, ond list, ærgerrighed og smiger.

Bethel betegner efter talmudisk eller jødisk betydning »Guds Hus«, og den kirke fornærmes, som stønner tynget af mange kætterier, vanhelligelser, uretfærdigheder og bebyrdet med tom eller lunken religionsudøvelse.

Thesis IV.

Idet nu grundstenene for denne korte og sammentrængte disputats er lagt, kommer de af Jeroboams afguder, som bør tages i betragtning, og det er enten de politiske i Dan, *dolgøeO* kongens og retfærdighedens domhus, eller de gejstlige i Bethel, *dolgøeO* i det kirkelige og Guds hus.

190

Thesis V.

Deprehendimus autem nullum in universo Regno Jeroboami Ordinem aut Statum ab hac Idolatria immunem esse ac liberum, sed ut in Regno Babylonico omnes, maximi, medioximi, minimi Statuam Regis auream adorarunt Dan: 3; ita ad unum omnes in Regno Israëlitico Idola Jeroboami cultu divinô honorarunt.

Thesis VI.

Recensebimus itaque Idola:

1. In Statu Politico seu Dan collocata, quorum ingens est Numerus ut Comites, Barones, Nobiles, Præfecti Juris Summi, Consiliiarii, Librorum Magistri, Recuperatores, seu Commissarii, Archigrammatêis, Imperatores Bellici, Capitanei, Magistri equitum, Tribuni militum, et alii, quôcunque demum nomine, gaudeant.

2. In Statu Ecclesiastico enumerabimus Idola Pontificum seu Episcoporum, Rabbiorum seu Professorum, et denique Lectorum.

Thesis VII.

Idola Jeroboami sunt vel Ecclesiastico-Politica, vel Politico-Ecclesiastica. Politica autem sunt vel Civilia, vel Bellica, vel OEconomica, quorum alia in Pace, alia in Bello, alia negativè, alia positivè coluntur.

Thesis VIII.

Ut autem incipiamus ab Idolis Jeroboami Ecclesiastico-Politicis, venerantur Reges hæc Idola:

Quando Civibus Ecclesiæ, quibus sacrum Jus vocandi jure competit, per vim et tyrannidem, contra Verbum DEI, et receptum Ecclesiæ morem eripiunt, additâ hac

191

Thesis V.

Men vi bemærker, at ingen rang eller stand i hele Jeroboams rige er fri og fritaget for denne afgudsdyrkelse, men alle - de største, middelstørste, mindste - tilbeder som i det babyloniske rige den gyldne statue af kongen, Daniels Bog III, således hædrer alle som én i det israelitiske rige Jeroboams afgudsbilleder med gudsdyrkelse.

Thesis VI.

Vi vil derfor opregne afgudsbillederne:

1. Dem, der er opstillet i den politiske stand eller Dan, hvoraf der er et umådeligt antal, såsom grever, baroner, adelige, højesteretsdommere, råder, bibliotekarer, dommere eller kommissærer, ærkeskrivere, krigsoverster, høvedsmænd, rytteroberster, officerer og andre, hvilket navn de end må fryde sig over.

2. I den gejstlige stand vil vi opregne superintendenternes eller bispernes, rabbinernes eller professorernes og endelig lektorernes afgudsbilleder.

Thesis VII.

Jeroboams afgudsbilleder er enten kirkeligt-politiske eller politiskkirkelige. Men de politiske er enten borgerlige eller krigeriske eller økonomiske, hvoraf nogle dyrkes i fred, andre i krig, nogle negativt, andre positivt.

Thesis VIII.

Men for at begynde med Jeroboams kirkeligt-politiske afgudsbilleder, tilbeder kongerne følgende afgudsbilleder:

1. Når de med vold og tyranni mod Guds ord og kirkens anerkendte skik berøver kirkens borgere deres ret, hvem den hellige kaldsret ifølge retten tilkommer, med tilføjelse af denne skaldede undskyldning, 192 calva excusatione, quod Subjecti Jus suum in Reges sponte, transtulerint, cum tamen illud ipsum Ecclesiae Jus per violentiam intolerandam ad se rapuerint Reges / partim, ut Ministrorum Regiorum marsupia aurò implerentur, partim ut Scorta Magnatum, Sacri Ministerii Candidatis pro legitimis Conjugibus obtruderentur.

2. Cum indocti, rudes atque inepti quidam Scioli, per blanditias atque assentationes benevolentiam Magnatum colligentes ad Munera Episcopatum lautiora, ad Professiones Academicas, aliasque Functiones Sacras sine prævio Examine et δοκιμασία extolluntur, dignioribus atque doctioribus per injuriam abjectis, spretis, et neglectis; Hinc illa Salomonis querela Eccles: X v: 5.6.7. Cui quæso, ignota sunt palliata assentationis Popismata Jasonis, qui ut Pontificatum obtineret, certam numerorum copiam Regi obtulit. 2. Maccab. 4.v: 7.

3. Cum Prædia Ecclesiastica à multis retrò seculis, usibus sacris destinata, per Sacrilegium Ecclesiasticis diripiuntur, et in profanum ac secularem usum convertuntur.

4. Cum Verbum DEI et Admonitiones Sacræ, obstructis animis, auribus oscitanter audiuntur, secretis Animi Idolis *dolgoeO* Dignitati, Eminentiae, Fastui, Arrogantiae, aliisque Animi qualitibus patibilibus plus litatur, quam DEO. Et, si quando nævi ipsorum Magnatum paulò serius reprehenduntur, tantum abest, à vitiis desistant, ut momenti potius Pastori clandestinas struant insidias, quem quia palam trucidare verentur, more Tyrannorum Joasi et Amasiæ 2 Par: XXIV. v: 21 et Cap. XXV. v: 16. functione tamen Pastoralis dejicere atque deturbare omnibus viribus tentant. Patet hoc luculenter ex damnosis istis (et si dixissem injustis, non multum à vero ablusissem) Juris Supremi sententiis, quarum severitate et rigore haud pauci Ordinis Sacri homines, veri rectique amantes, ab honore et dignitate Ecclesiastica penitus sunt deturbati, Parasitis et 193 at undersåtterne af egen drift har overført deres ret til kongerne, da kongerne dog har tilrevet sig selve kirkens ret med utålelig vold dels for at fylde de kongelige ministres punge med guld, dels for at stormændenes skøger kunne pånødes det hellige embedes kandidater som lovformelige ægtefæller.

2. Når nogle ulærde, udannede og tåbelige halvstuderede røvere, der ved smiger og smigreri høster stormændenes velvilje, ophøjes til bispedømmernes fornemme embeder, til universitetets lærestole og andre hellige funktioner uden forudgående eksamen og prøvelse, idet de mere værdige og lærde med urette forkastes, foragtes og forsømmes - deraf Salomons klager i Prædikerens Bog X, vers 5. 6. 7. Han - nu beder jeg dig - kender ikke den Jasons pallieklædte tungesmækkende smiger, som for at opnå bispembede tilbød kongen en bestemt kopi af listerne. 2. Makkabæerbog IV, vers 7.

3. Når kirkens gods, der for mange sekler tilbage er henlagt til helligt brug, frarives de gejstlige ved kirkeran, og det anvendes til ukirkelig og verdslig brug.

4. Når Guds ord og de hellige påmindelser ligegyldigt høres med forstokkede sind og lukkede øren, når der ofres mere til sjælens hemmelige afgudsbilleder, d.v.s. værdighed, fortræffelighed, stolthed, hovmod og andre af sjælens følsomme egenskaber, end til Gud. Og hvis pletterne på disse stormænd lidt senere dadles, er det så langt fra, at de afstår fra lasterne, men at de snarere opbygger hemmelige baghold mod den øjeblikkelige præst, som de, fordi de viger tilbage for åbenlyst at myrde ham, efter tyrannerne Joas' og Amasias skik, 2. Krønikernes Bog XXIV, vers 21 og XXV, vers 16, dog af alle kræfter forsøger at nedstyre og nedrive fra præstegerningen. Dette fremgår klart og åbenbart af disse skadelige højesteretsdomme (og hvis jeg havde sagt uretfærdige, ville jeg ikke have afvejet meget fra sandheden), ved hvis strenghed og hårdhed næppe få mænd fra den hellige stand, der elsker det sande og det rette, fuldstændigt er nedstyrtet fra kirkelig ære og værdighed, idet uretfærdige parasitter og snyltegæster hævder deres uretfærdige 194 Gnathonibus injustis causam suam injustam vel donô, vel dolô, tanquam specioso quôdam fuco obductam pro justa obtinentibus.

Thesis IX.

Succedunt Idola Jeroboami Politica, quæ sunt vel Civilia. vel Bellica, vel OEconomica.

Illa respiciunt vel Domum Judicii, seu Summi Juris, vel domum Supplicationum, seu Grammatophylacium, vel Ærarium, aliasque publicas Regni Jeroboamitici Sedes, ut Regni bona, Sylvas, Arces, Prædia, Reditus.

Ista concernunt Apparatum Bellicum, Exercitum, Disciplinam militarem, conflictum Acierum, Stipendium militum et alia.

Hæc attingunt Curiam Jeroboami, seu Statum domesticum privatarum ædium.

Thesis X.

Coluntur autem Idola Civilia vel à Rege ipso, vel á Ministris Regiis. A Rege ipso, quando Rex Israëlis alienis videt oculis, alienis audit auribus, alienorum labiorum Oraculis respondit, alienis manibus regit atque administrat Regnum. Hoccine est prudens factum aut incertum, nativos Regni Proceres natalium splendore, verâque Nobilitate claros, avitâ fortitudine celebres, atque Insignibus Nobilitatis Majorum illustres, tanquam περιψήματα et Fungos é Curia excludere, altô superciliô contemnere, negligere, spernere? electis in horum locum atque ad supremum honoris fastigium evectis Exoticis quibusdam nugigerulis, Venatoribus, Lippis, Calonibus, fricti ciceris et nucis emptoribus, Agyrtis, Circumforaneis, Blateronibus, nugarum Sicularum venditoribus, Adulatorum, Mimorum, Momorum, 195 sag, der er tilhyllet som retfærdig, enten ved gave eller list, så at sige ved et blændende skin.

Thesis IX.

Her følger Jeroboams politiske afgudsbilleder, som enten er borgerlige eller krigeriske eller økonomiske.

De vedrører enten domhuset eller højesterets hus eller kancelliet eller arkivet eller skatkammeret og det jeroboamitiske riges andre offentlige residenser som krongodset, skove, borge, jordegods, indtægter.

De angår krigsapparatet, hæren, den militære krigstugt, hærens kampevne, soldaternes sold og andet.

Dette vedrører Jeroboams hof eller privatkassens indre tilstand.

Thesis X.

Men de borgerlige afgudsbilleder dyrkes enten af kongen selv eller af kongens ministre. Af kongen selv, når Israels konge ser med fremmede øjne, hører med fremmede øren, svarer med fremmede læbers orakelsvar, styrer og forvalter riget med fremmede hænder. Er dette en klog eller usikker handling at udelukke rigets indfødte, de fornemste ved deres herkomsts straleglans og berømte ved sand velbyrdighed, berømmelige ved deres forfædres tapperhed og navnkundige ved forfædrenes adelsmærker, fra hoffet som smuds og svampe, at ringeagte, forsømme og foragte dem i ophøjet hovmod, når man i disses sted og til den højeste æres top udvælger og ophøjer nogle fremmede vindbøjtler, lykkejægere, øjensvage, trosknægte, købere af ristet ært og nød, bedragere, omstrejfer, sladderhanke, sælgere af siciliske bagateller, fantastiske og fanatiske udskud og skygger af spytslikkere, komedianter, spottere og ruffere, ikke uden umådeligt 196 et Lenonum quisquiliis, Umbris phantasticis et fanaticis, non sine ingenti Ecclesiae damno, Patriae luctu, Bonorum gemitu, et ipsius tandem Regis Israelis extrema pernitie et calamitate.

Thesis XI.

Sunt vel alia Idola Stercorea, meram vanitatem ac futilitatem spirantia, nimirum: Imprudentia, Juris Patriae Ignorantia, Tædium jus dicendi, Indulgentia puniendi scelestos, nausea et Negligentia audiendi afflictorum Supplicationes, Obedientia nimia exoticis gnathonibus præstita.

Thesis XII.

Idolis hisce temporaneis alligatum est aliud horrendum, Tyrannidi proximè affine; Injuria dictum, cum Principes Palponum incitamentis decepti, formam antiqui Regiminis mutant, et convocatos Regni Ordines intra clausas portas morte, gladio, bonorum Confiscatione, cogunt, adigunt, et compellunt, ut Jure suo avito cedant, atque antiquis Nobilitatis privilegiis, immunitatibus, ac libertatibus abscedant et renuntient. Quibus rebus efficitur, ut Proceres Regni, demptâ sibi per violentiam Libertate vetustâ, Regi Israelis, interpositis etiam mille Juramentis, in posterum nec bene velint, nec candidè et sincerè cupiant.

Thesis XIII.

Colitur et aliud immane Injuriæ Idolum, Immisericordia dictum (Plagerie) Esai: III v. 5, cum usufructuarii alicujus Prædii tot Tributa, Census, Vectigalia exigentibus Præfectis solverint, ut bonis omnibus exuti, et ad miserandam fortunam adacti panem mendicando quærere cogantur, et quamvis Fundus sit devastatus, integra tamen Tributa et vectigalia Jeroboami pendere tenetur ipse Fundi Dominus sub poena executionis; Qua Tyrannide immanior 197 tab for kirken, sorg for fædrelandet, stønnen af de gode og omsider endelig ødelæggelse og undergang for selve Israels konge.

Thesis XI.

Der er også andre skidne afgudsbilleder, der ånder den rene tomhed og mådelighed, visselig: uklogskab, uvidenhed om fædrelandets ret, lede ved at øve ret, skånsomhed med at straffe forbrydere, kvalme og ligegyldighed ved at påhøre de ulykkeliges bønner, idet der er vist alt for megen lydighed mod fremmede snyltegæster.

Thesis XII.

Til disse timelige afgudsbilleder er knyttet noget andet rædsomt, særdeles nært beslægtet med tyranni, kaldet uret, når fyrsterne, bedraget af smigrernes tilskyndelser, forandrer den gamle styreform og nøder, driver og tvinger rigets sammenkaldte stænder inden for lukkede porte med død, sværd, beslaglæggelse af gods til at afstå deres nedarvede ret og afstå og give afkald på adelens gamle privilegier, immuniteter og friheder. Herved bevirker man, at rigets stormænd, der gennem ham er blevet frataget gammel frihed med vold, hverken for eftertiden kan lide eller rent og oprigtigt ønsker godt for Israels konge, skønt der ligeledes er sat tusind eder i pant.

Thesis XIII.

Man dyrker også et andet umådeligt urettens afgudsbillede, kaldet ubarmhjertighed («plageri»), Esaja III, vers 5, når nyderne af et eller andet jordegods betaler så mange skatter, afgifter, ekstraskatter til de opkrævende statholdere, at de bliver berøvet alt gods og pånødet en ynkværdig skæbne og tvinges til at skaffe det daglige brød ved at tigge, og selv om jordegodset er lagt øde, skal selve grundstykkets herre dog betale alle skatter og ekstraskatter til Jeroboam under trussel om eksekutionsstraf. Man kan ikke udtænke andet mere umådeligt end dette 198 alia excogitari nequit. *Nimia enim hæc exactio et Pressura, qua Nobiles et Ignobiles, Divites, si qui sunt, et Pauperes, Pastores, et Sacrorum Munerum Antistites, omnes denique Incolæ Regni Israelitici sine discrimine vexantur, additâ ficta hac sive ratione, sive excusatione, quod omnium tûtela et defensio agatur, omnem in animis Subditorum amorem in Regem Israëlîs exstinguit, evertit, extirpat; cum enim metui malit, quam amari Rex Jeroboamus, injecto Subditorum labiis Soverainitatis capistro, ut ne contra Dominum Tyrannicum, neve contra illicitum ipsius imperandi, modum vel hiscere, vel mutire audeant. Hinc fit, ut, quia conscientis dominari nequit Rex, Subditi pro Rege ac Damo Regnatrice tepidas extremis fibris labiorum inhærentes non ex intimis cordium recessibus promanantes fundant preces.*

Thesis XIV.

Vidimus jam (non adoravimus) sed profligavimus Eliæ Spiritu muniti, Idola Jeroboa-/mi civilia, quæ ab ipso Rege coluntur. Reliquum nunc est, ut perlustremur Idola Ministrorum Regionum, Consiliariorum intimorum, Cancellariorum, Quæstorum Ærariorum, Publicæ pecuniæ Numeratorum, Summorum Commissariorum Imperatorum ac Ducum bellicorum, Secretariorum, Judicum Summorum Provincialium pariter ac Castellanorum seu Birchiorum, Consulium, Senatorum, Publicanorum, Scribarum, Præfectorum, et quocunque tandem nomine insigniantur.

Thesis XV.

Communi quôdam vinculô omnia hæc Idola invicem sunt copulata, catenâ nimirum avaritiæ, doli mali, fraudulentæ, superbiæ, ἀσχροκερδίας aliorum, vitiorum, quæ damnantur Exod: XVIII. v: 21 et Psalm LXXXII. v. 3. ubi Magistratus vocantur Dii, sed in detestanda jam degenerarunt 199 tyranni. Thi denne alt for store opkrævning eller udpresning, hvormed velbyrdige, rige - hvis sådanne findes - og fattige, præster og de hellige embeders foresatte, kort sagt alle indbyggere i det israelitiske rige uden forskel plages, med tilføjelse af enten denne opdigtede fornuftsgrund eller undskyldning, at det drejer sig om alles beskyttelse og værn, udsletter, tilintetgør, udrydder al kærlighed til Israels konge i undersåtternes sjæle; thi da kong Jeroboam hellere vil frygtes end elskes, idet souverænitetens grime bliver lagt over undersåtternes læber, at de ikke enten skal vove at mukke eller kny mod den tyranniske herre eller dennes ulovlige måde at herske på. Heraf kommer det, at undersåtterne, eftersom kongen ikke kan herske over samvittigheden, udgyder lunkne bønner, der bliver hængende ved læbernes yderste fibre, for kongen og kongehuset, og som ikke vælder frem fra hjerternes inderste lønkamre.

Thesis XIV.

Vi har nu set (ikke tilbudt), men nedstyrtet, bestyrket af Elias' ånd, Jeroboams borgerlige afgudsbilleder, som dyrkes af kongen selv. Der står nu tilbage, at vi nøje betragter de kongelige ministres, nærmeste rådgiveres, kancellisternes, skatmestrenes, rentemestrenes, højkommisærernes, feltherrenes og hærførernes, sekretærernes, højesterets- og herredsdømmernes og i lige måde slotsfogedernes eller birkefogedernes, borgmestrenes, rådmændenes, toldernes, skrivernes, statholdernes afgudsbilleder, med hvilket navn de end benævnes.

Thesis XV.

Alle disse afgudsbilleder er indbyrdes forbundet med et vist fælles bånd, visselig ved havesyges, ond lists, svigagtigheds, overmod, smudsig vindesyges, andre lasters lænke, som fordømmes i 2. Mosebog XVIII, vers 21 og Salme LXXXII, vers 3, hvor øvrighederne kaldes guder, men nu er udartet til afskyelige afgudsbilleder, hvorom Salme CXV, 200 Idola, de quibus Psalm: CXV. v: 5 Idolis hisce Majorum gentium succedunt et alia minorum gentium, videlicet: Ambitio pectore, ore, gestibus, vestibus declarata abominatio pietatis, tanquam Rationi Status adversæ; adulteria; et alienarum uxorum contrectationes; concubinitus; pellicatus; libidines vagæ; scortationes pro ludo et joco habitæ; monopolia; ut et alienarum hæreditatum indulta Diplomate fraudulenter impetrata; rapinæ; fraudes; imposturæ; judiciæ et testimonia falsa, et si quæ sint plura millies millena millia. Hinc fit, ut Jura vendantur, Ecclesiæ venum exponantur (renitente etiam Rege, imo frusta mortem minitante), munera civilia, bellica, sacra Auctioni et Hastæ publicæ subjiciantur. Venia datur corvis, vexat censura columbas. Aurô venalia jura, templa, Sacerdotes.

Thesis XVI.

Pergimus ad Idola Bellica, eaque numerô ferè carentia, ita ut iis duntaxat numerandis nos vix agnoscamus pares. Horresco referens nefandam Imperatorum bellicorum perfidiam, truculentam Ducum militarium, Chiliarcharum, Præfectorum Imposturam, quippe qui alieni Regis pecuniis, et aurô exotico corrupti, non sine perjurio et gravi conscientiæ damno exercitus integros hosti prodiderunt, Castella ac castra fidei ac tutelæ

suæ commissa inimicis dediderunt, Regionem vel nativi Regis, vel quam justis ille repetiit armis, flammis, incendiis, dereptionibus, ac cædibus longe truculentius, quam ipsi hostes devastarunt et solo æquarunt; opportunum tempus pugnandi neglexerunt, et negligenter defluere siverunt; hosti claustris angustiarum incluso elabendi rimam et occasionem aperuerunt: clandestina sed 201 vers 5. Efter disse afgudsbilleder hos de store folk følger også andre hos mindre folk, nemlig ærgerrighed i bryst, mund, klæder, erklæret afsky for fromhed, som modstander af statsfornuften, ægteskabsbrud og beføling af andres hustruer, medhustruforhold, konkubineforhold, løse forbindelser, skørlevned, der anses for leg og spøg, monopoler, såvel som bevillinger på andres arv, der bedragerisk er opnået ved dokument, røverier, svig, bedragerier, falske domme og vidnesbyrd, og der skal så sandt være flere tusinde gange tusinder tusindfold. Heraf kommer det, at rettigheder sælges, kirker stilles til salg (selv om også kongen gør modstand, ja snarere forgæves truer med døden), borgerlige, militære, kirkelige embeder underkastes offentlig auktion og bortsalg. Man giver raven tilgivelse, den plager duerne med censur. Rettigheder, kirker og præster er til fals for Gud.

Thesis XVI.

Vi går videre til krigens afgudsbilleder, og de savner næsten tal, således at vi næppe kan erkende os jævnbyrdige til blot at opregne dem. Jeg gyser, når jeg beretter om den afskyelige uredelighed hos krigens feltherrer, hærførernes, obersternes, statholdernes grove bedrageri, som jo - bestukket af en fremmed konges penge og fremmed guld - ikke uden mened og alvorlig samvittighedskval har forrådt hele hære til fjenden, overgivet fjenden de forskansninger og borge, der var overladt til deres troskab og beskyttelse; de har langt grummere end selve fjenderne hærget og jævnet den egn med jorden, som enten tilhører landets konge, eller som han har genvundet med retfærdige våben, med bål, ildspåsettelse, udplyndringer og drab; de har forsømt det gunstige tidspunkt for kamp og forsømmeligt tilladt det at glide bort; de har åbnet en revne og adgang for fjenden til at slippe bort, da de var indesluttet bag snævringerne spærringer. De har haft hemmelige, 202

nefaria literarum commercia ultrò citroque cum hoste habuerunt: Regiones occuparunt, non hostes, sed boves et opes abstulerunt: in stataria pugna seu conflictu militari agminum cornua ita confuderunt, ut sinistrum cornu cum sinistra fortuna et infelici Marte conflictari coactum sit: hosti insulam clam invadendi copiam fecerunt, Ducibus interim de Supremitate Domini rixantibus, donec superveniens aliquis Philippus non sine ingenti strage litem dirimeret, et cum sanguine deponeret. Consiliarii militares prava ac perversa suggererunt Consilia, ut vel protraheretur militandi tempus, vel divideretur Exercitus, parte aliqua in medium hostium agmen immisâ et internecioni datâ, vel ut civitas plusquam munitissima infelici oppugnatione (ponte fractô) attentaretur, vel denique Emporium aliquod Christiani alicujus Regis justo comæatu ac refrumentaria non instrueretur. In quibus omnibus et ejus furfuris sexcentis aliis imprudentissimarum mentium consiliis frigidis ac ineptis, Sapientissimi (ut haberi volunt,) Deliberatores Bellici à mascula rusticorum plebe, bellum vel pertransennam illustrante, cum risu exploduntur, exsibilantur, et æternis diris devoentur. Obscurum prætereā nemini est eadem Idola bellica ab insidiis Regi, totique Patriæ struendis non abstinuisse, quin potius universum flagitiorum genus in bello exercuisse, impunitate tamen à plus quam indulgentissimo Rege adhibitâ. Sed quosnam, quæso, fructus sperabimus alios ex proditoribus hisce nefariis, impune, quicquid volunt, committentibus, quam Pacem perniciosam, luctuosam, foedam, et foedatam, Patriam insuper laceratam, et in suis, si non cineribus, certè suspiriis anhelantem, vagientem, et in extremo agone constitutam, ut mirer, vel Justitiam ipsam de Coelo non demittere ignem in scelestos istos Proditores, et perniciosos Patriæ insidiatores, qui tot malorum et infortuniorum fabri et Auctores existunt, vel Terram faucibus apertis flagitiosos 203

men skændige brevvekslinger frem og tilbage med fjenden. De har erobret egne, de har ikke bortført fjender, men okser og forråd; under stillestående kamp eller det militære sammenstød har de forvirret hærenes fløje, således at venstre fløj blev tvunget til at kæmpe med en ulykkelig skæbne og uheldig krigslykke. De har skaffet fjenden lejlighed til hemmeligt at trænge ud på øen, medens anførerne i mellemtiden stredes om overkommandoen, indtil en eller anden overraskende Filip ikke uden et umådeligt nederlag bilagde striden og bragte den til ophør med blod. De militære rådgivere har udtænkt dårlige og ødelæggende planer om, at enten skulle tidspunktet for kamp trækkes ud eller hæren deles, idet en del blev sendt ind midt i fjendernes slagorden og prigsivet nedhugning, eller at en såre velbefæstet stad skulle angribes med et ulykkeligt anfald (broen blev afbrudt), eller endelig at en eller anden markedsplads under en eller anden kristen konge ikke skulle forsynes med rimelig proviant og korn. Med hensyn til alt dette og denne slyngels 600 andre kolde og tåbelige planer tilhørende de mest ukloge sind udpibes, udles de alvise (som de gerne vil regnes) krigsrådgivere med klapsalver af en mand af bondestanden, der forklarer krigens eller snarens, og ofres til evige forbandelser. Desuden er det ikke dunkelt for nogen, at samme krigsafgudsbilleder ikke har afholdt sig fra at anstifte baghold mod kongen og hele fædrelandet, nej, tværtimod snarere har udøvet alle slags skændsler i krigens, og dog lod den mere end såre langmodige

konge dem forblive ustraffet. Men - beder jeg - kan vi håbe på nogen andre frugter fra disse skændige forrædere, der ustraffet begår, hvad hvad de vil, end ødelæggende, sørgelig, hæsli og besudlet fred, desuden et sønderrevet fædreland, som - til visse - stønner under sine suk, om ikke sin aske, skriger og er stedt i den yderste pine, så at jeg undrer mig over, at enten ikke selve retfærdigheden sender ild fra himmelen mod disse forbryderiske forrædere og fædrelandets ødelæggende banditter, som har smedet og været ophav til så mange onder og ulykker, eller ikke jorden med åbne svælg nedstyrter og optager disse skændige bedragere i sig. Men der er en fornuftig forklaring på rede hånd på, hvorfor hverken himmelen eller jorden tager hævn over dem, eftersom nemlig kandidaterne fra underverdenen 204 istos Impostores non deglutire et absorbere. Sed in promptu ratio est, cur nec Coelum, nec Terra de iis vindictam sumant, quia scilicet nec in Coelo nec in Terra locum obtinere merentur Stygis et Inferni Candidati. Manet interim verum vicinorum nostrorum Danorum Proverbium:

Mand Henger op de Tiufve smaa,
Med Fred lâar mand de store gaa.

Thesis XVII.

Exstat et aliud Idolum plus quam execrandum per publicam omnium querelam famosissimum, nimia scilicet Jeroboami Indulgentia in plectendis Principibus ac Ducibus bellicis proditoris apertæ convictis, nulla vel disciplinæ militaris, vel periclitantis Patriæ habitâ ratione. Milites gregarii ob delictum aliquod leviculum, vel etiam ob efflagitatum stipendium (quod primipili et Centuriones furtivis manibus ad se rapuerunt) suspendio et morte mulctantur, Duces maximi et medioximi, qui integras turmas exercituum interneconi dedunt, qui proditores nefarias mille mortibus dignas committunt, ob affinitatem, assentatorum, eorundemque apud Regem Jeroboamum interpositas precum fallacias pronuntiantur [innocui], integri vitæ scelerisque puri, levi fortè mulctâ onusti.

Thesis XVIII.

Hac ratione proditur Patriæ Proditio à Proditorum affinibus (post longas Collegiorum deliberationes, Jeroboamo exorato, et blanditiis assentantium irretito) fuco occultitur, excusatur, extenuatur, et tandem plenissime condonatur, leviculâ quadam Proditori irrogatâ poenâ, quod scilicet intra pomoeria Prædii sui sese in posterum debeat continere, nec ad Aulam Jeroboami, nisi vocatus, accedere. Egregiam certè poenam! qua perditissimo Proditori ansa 205 og helvede hverken fortjener en plads i himmelen eller på jorden. Imidlertid forbliver vore danske naboers ordsprog sandt:

Man hænger op de tyve små,
Med fred lader man de store gå.

Thesis XVII.

Der er også et andet afgudsbillede, som bør forbandes mere, såre berømt ved alles offentlige klage, nemlig Jeroboams alt for store eftergivenhed over for strafværdige fyrster og hærførere, der er overbeviste om åbent forræderi, idet der enten ikke findes nogen form for krigstugt eller fare for fædrelandet. De menige soldater straffes med hængning og død for en eller anden ubetydelig forseelse eller også for krav om sold (fordi sergenter og underofficerer har stjålet den med tyvehænder). De største og mellemstørste hærførere, som overgiver hele afdelinger af hærene til nedhugning, som begår skændige forræderier, værdige til tusind dødsdomme, erklæres på grund af smigrernes nære forbindelse og deres bønners bedrageriske mellemkomst for uskyldige, renlivede, skyldfri, muligvis bebyrdet med en ubetydelig plet.

Thesis XVIII.

På denne måde proklameres, skjules med forstillelse, undskyldes, afsvækkes og eftergives omsider fuldstændigt forræderiet mod fædrelandet af forrædernes svogre (efter lange overvejelser i kollegierne, efter at Jeroboam er anråbt og indfanget af smigrernes smiger), når en forræder bliver ikendt en let straf, nemlig at han for eftertiden skal opholde sig inden for sit gods' grænser og ikke begive sig til Jeroboams hof, undtagen når han bliver tilkaldt. Til visse en udmærket straf! Hvilken anledning gives der for en såre ryggesløs forræder 206 datur mero ventrique indulgendi, atque insidiosissimum corpus per omnigenas delicias vel luxus ad mortem usque conficiendi. Interim calamitosissima et luctuosissima Patria à latronibus hisce foedissimis, fratribus Societatis Incendiariæ la Brosse miserrime laceratur, infamatur, exsugitur, spoliatur, enervatur, evacuatur. Attendite Coeli, vindicate, plectite, punite perjuros hosce Proditores, clandestinos perduelles, amaras Patriæ Radices extirpate! Audite, quæso Superi, Pietatem ingemiscentem; lugete prosriptam in æternum exilium Justitiam; dolete / extorrem Prudentiam, lamentamini Candorem evanidum, et acerbis deflete lacrymis Bonorum Expilationem, totius denique agonizantis Patriæ (licet tacitè subrepentem) Eversionem. Poenitet certè, pudet, piget, tædet, Infernalibus hisce Furiis et ab Orco ipso provocatis Idolis ad Clavum et Gubernaculum Regni Jeroboami sedentibus amplius genua flectere, iisque vel enumerandis vel taxandis diutius immorari! Quid? Audio hic Idolum Avaritiæ et Δωροφάγλας rem et causam suam hoc modò tutandam suscipere, quod Adoratores hujus Idoli prætendant se propriis Stipendiis privatos, minusque exactionibus et impositis Tributis coactos, ut munera Sacra, Civilia, Bellica sollicitantibus vendant. Sed nos hanc Controversiam non faciemus nostram, rem proinde in medio relinquimus dicto Paulinò moniti: Non facienda sunt mala, ut eveniant bona. Rom: III. v: 8.

Thesis XIX.

Pedem jam promovemus ad Idola Jeroboami OEconomica seu Domestica, quæ varia sunt, sed præcipuè Violatio foederis Conjugalibus, adulteriis et vagis libidinibus corporis et animi Contaminatio, qua DEUS ad implacabilem iram excitatur, Rex Ipse Jeroboamus semet ac universam Domum Regnatricem infandâ labe infecit, Patriam extremo discrimini exposuit, hostibus superandis haud quaquam, 207 til at hengive sig til drik og frådseri og svække sit såre rænkefulde legeme med alle slags lækkerier og luksus indtil døden. I mellemtiden sønderrives, bringes i vanry, udsuges, plyndres, svækkes, udtømmes det såre ulykkelige og hjemsøgte fædreland af disse højst hæslige røvere, brødre af brandstifterselskabet de la Brosse på den mest ynkelige måde. Giv agt, o himmel, hævn, straf, gengæld disse troløse forrædere, hemmelige fjender, udryd fædrelandets bitre rødder! Hør, beder jeg, I himmelske guder, den sukkende fromhed, sørg over retfærdigheden, der er fordømt til evig landflygtighed, føl smerte over den landflygtige klogskab, sørg over den svindende oprigtighed, og begræd med bitre tårer de godes udplyndring og endelig ødelæggelsen af hele det kæmpende fædreland (omend tavst smigrende). Til visse ærgres jeg mig, skammer mig, viser fortrydelse og væmmelse ved yderligere at bøje knæ for disse helvedes plageåndere og afgudsbilleder, fremlokket fra selve underverdenen, som sidder ved Jeroboams riges ror og styrepind, og i lang tid dvæle ved enten at opregne eller vurdere dem! Hvad? Jeg hører her, at afgudsbilledet for havesyge og lyst til gaver på denne måde påtager sig at beskytte forholdet og sin sag, fordi tilbederne af dette afgudsbillede foregiver, at de er berøvet eget underhold og tvunget til alt for store krav og pålagte skatter til at sælge gejstlige, borgerlige, militære embeder til dem, der byder. Men vi vil ikke afgøre denne vor trætte, vi lader derfor vor sag uafgjort, påmindet af det paulinske ord: Man skal ikke gøre ondt, for at der kan komme godt deraf. Romerbrevet III, vers 8.

Thesis XIX.

Nu flytter vi vor fod til Jeroboams økonomiske eller hjemlige afgudsbilleder, som er forskelligartede, men især krænkelse af ægteskabsbåndet, besmittelse af legeme og sjæl med hor og løse forbindelser, hvorved Gud ægges til uforsonlig vrede. Kong Jeroboam selv har fordærvet sig og hele kongehuset med en afskyelig

plet, udsat fædrelandet for den yderste fare, da han næppe er på højde med eller i stand til at overvinde fjenderne, efterson hæren naturligvis på grund af den art 208 par aut sufficiens, Exercitu nimirum ob id genus flagitia, diris quasi devotô. Hinc fit, ut multarum Litaniarum et Supplicationum publicarum promulgationes juxta Literam (non Spiritum) severius injunctæ DEO minimè placeant, quippe qui cultu delectatur mundo, et immaculato: Jacob: 1. v: 27. non tamen é Templo in Lupanar se subducere Principe dignum censetur. Exemplum gravissimi in Principem adulterum supplicii exstat Num. XXV. v: 8. 14.

Thesis XX.

Pergimus denique ad Idola Jeroboami in Bethel collocata, hoc est Ecclesiastica, quæ Ecclesiam DEI valdè infestant. Sunt autem hæc Idola: Pontifices et Rabbini Judæorum, quorum quam plurimi sunt tepidi; nonnulli avari et δωροφάγοι non DEO ministrantes, Ministrisque Regiis non secus ac Parasiti et Palpones dolosi, qui caudam vulpinam ad cujusvis non modo sensum sed etiam vultum et nutum vibrare norunt. Duplicia autem heic ostendimus Idola, Vocationis, et Administrationis. Papæ, Pontifices Israelis, sepositâ Ecclesiarum cura et custodiâ, quæ potissima ipsorum officii pars est, in novam nobilitatis formam ac metamorphosin mutati, alienis, ut Cornix Æsopi, gloriantur plumis, Magistratus Titulam sibi falsò arrogantes contra monitum CHRISTI Luc: XXII. v: 25. 26. quasi non idem esset Jure Divino Præsbyter et Episcopus. Unde quæso Diversitas Graduum [existit] Ordine Ecclesiastico? Audi Hieronymum in Cap: I ad Tit: Antequam, inquit, Diaboli instinctu, dissidia, in Religione, fierent, communi Præsbyterorum consilio Ecclesiæ gubernabantur; postquam verò unusquisque eos, quos baptizaverat, suos spectabat esse, non CHRISTI; in toto orbe decretum est, ut unus ex Præsbyteris electus superponeretur cæteris, ad quem omnis Ecclesiæ cura pertinebat, ut Schismatum semina 209 skændsler så at sige er hengiven til forbandelser. Heraf kommer det, at bekendtgørelser om mange offentlige litanier og bønner, der strengt er pålagt efter bogstaven (ikke efter ånden!) på ingen måde behager Gud, da han jo glæder sig over en ren og uplettet tjeneste, Jakobs Brev 1, vers 27. Det anses dog ikke for fyrsten værdigt at liste sig bort fra kirken til bordellet. Et eksempel på alvorlig straf mod en usædelig fyrste er 4. Mosebog XXV, vers 8. 14.

Thesis XX.

Vi fortsætter endelig til Jeroboams afgudsbilleder, anbragt i Bethel, d.v.s. de kirkelige, som meget truer Guds kirke. Men der er følgende afgudsbilleder: Bisper og jødernes rabbinere, hvoraf de fleste er lunkne, nogle have syge og griske efter foræring, og som ikke tjener Gud og ikke de kongelige ministre anderledes end snyltegæster og rænkefulde smigrere, som forstår at logre med rævehalen ikke blot efter enhvers tanke, men også efter mine og nik. Men her påviser vi dobbelte afgudsbilleder, kaldets og forvaltningens. Paverne, Israels biskopper, er under tilsidesættelse af omsorgen for og værnet af kirkerne, som er den betydeligste del af deres embede, blevet forandret til den nye fornemheds form og skikkelse og praler med fremmede fjer som Æsops krage, idet de i modstrid med Kristi påmindelse - Lukas XXII, vers 25. 26 - fejlagtigt tilegner sig øvrigheds titel, som om ikke præst og biskop var den samme over for Guds ret. Hvorfra - beder jeg - kommer de forskellige grader i den gejstlige stand? Hør Hieronymus i kap. 1 vedrørende emnet: Førend, siger han, der ved djævelens indgivelse kom stridigheder i religionen, styredes kirkerne af præsternes fælles råd; men efter at enhver anså dem, som han havde døbt, for at være sine egne, ikke Kristi, blev det bestemt på hele jorden, at én udvalgt blandt præsterne skulle sættes over de øvrige, til hvem enhver omsorg for kirken hørte, for at adsplittelsernes sæd kunne fjernes. Altså mere ifølge tradition end i kraft af en bestemmelse af den sande Herre er biskopperne de største blandt præsterne. Såvidt Hieronymus. Hvad 210 tollerentur. Consuetudine ergo magis, quam Dominicæ veritatis dispositione Præsbyteris majores sunt Episcopi. Hæc Hieronymus. Quid hic concluditur aliud quam Episcopum non ad Principatum et Dominium esse vocatum, sed ad servitutem Ecclesiæ, ut loquitur Origines Homil: 7. Esai. Sed Pontifices nostri, jam nobiles, spurii κενοδοξίας, flatu et fastu fascinati, καταχυ[ι]εύουσι τῶν κλήρων, 1. Petr: [IV]. v: 3. Verè non nemo: Superbus Theologus est Soboles Antichristi, item Omnis superbus Theologus est Hæreticus, si non de facto, tamen de jure. Episcopi nostri miseros Pastores sibi subjectos, qui nec splendidæ consanquinitatis, nec amplissimæ affinitatis vinculo cuiquam sunt adstricti, justo Gravius affligunt, exhauriunt, atque præter jus et æquum, impositis Tributis evacuant, pessundant, saltem ut Jeroboamo et ejus Ministris adulentur, et propria impleant marsupia. Quæritur inter Doctores Ecclesiasticos, quidnam causæ fuerit, Notitiæ tam familiaris inter Pontificem Caiapham et Johannem Evangelistam? Hic enim in Aulam Pontificis intromissus est Petro ante

ostium præstolante? Nonnulli hanc causam afferunt, quod Johannes à Patre sæpius ad Caipham cum piscibus missus ei postmodum innotuerit, et dilectus fuerit. Hinc Poeta Salmonensis:

Ipse licet venias Musis comitatus Homere,
Si nihil attuleris, ibis, Homere, foras.

Φιλαργυρίας flammis incensi Pontifices nostri, pusiones quosdam et persollas, ignorantiae fratres, literis commendatitiis ita armant, ut jures eos omnem Sapientiae penum deglutisse, ac literarum cognitione æque plenos esse ac vaccam, nucibus myristicis, cum tamen ἀμαθεῖς et ἀστήρ[ι]χοι isti, Ludimagistrorum ferulæ vix subducti functiones Pastorales audacter ambire, et Pontificium συστατικῶς nisi tandem obtinere, haud erubescant. Conf.: 2 Cor: III.

211

sluttes heraf andet end, at biskoppen ikke er kaldet til lederskab og herredømme, men til tjeneste i kirken, således som Origines siger i Homilierne 7. Esaias. Men vore biskopper, nu velbyrdige, uægte, fulde af forfængelig ærgerrighed, forheksede af opblæsthed og hovmod, behersker gejstligheden, 1. Peters Brev IV, vers 3. En overmodig teolog er Antikrists afkom, fremdeles er enhver overmodig teolog en kætter, om ikke faktisk, så dog efter retten. Vore biskopper hjemsøger de ulykkelige præster, der er underkastet dem, og som hverken er knyttet til nogen ved et prægtigt slægtsskabs eller såre anseligt svogerskabs bånd, alvorligere end retfærdigt, udplyndrer og udsuger og ødelægger dem hinsides ret og billighed med pålagte skatter, i det mindste for at de kan krybe for Jeroboam og hans ministre og fylde deres egne punge. Blandt gejstlige doktorer spørger man om, hvad grunden mon kan være til så nært et bekendtskab mellem biskoppen Kaifas og evangelisten Johannes? Thi blev denne indført i biskoppens gård, mens Peder ventede foran porten? Nogle fremfører denne grund, at Johannes, der oftere blev sendt til Kaifas med fisk af sin fader, senere er blevet bekendt med ham og er blevet ham kær. Heraf den salmonensiske digter:

Skønt Du selv, Homer, skal komme, ledsaget af muserne
Hvis du intet bringer hid, skal du gå ud, Homer.

Optændte af haveesygens flammer, bevæbner vore biskopper nogle knægte og karrikaturer, uvidenhedens brødre, med anbefalingsbreve, således at man ville sværge på, at de havde nedsvælget al visdoms forråd og var lige så fulde af boglig viden som en ko af tamarisknødder, når dog visse uvidende, der næppe er underlagt skolelærernes ferler, næppe rødmer ved dumdrigt at stræbe efter præstegerningen og omsider kun opnå det biskoppelige, jf. 2. Cor. III, vers 1, 2. Peters Brev, 212 v: 1., 2. Pet: 3. v: 16. Grandia hinc redundant ad Pontifices pecuniarum aucupia, et numeros blandientium Amicorum plaustra. Quid dicam de Corvis istis Papalibus, Famulis nimirum Pontificum, qui ubique largò et effuso si non dotentur proemio, neminem vel ad alloquium ipsorum Pontificum volunt admittere, vel quemlibet etiam innocuum Pastorem frigidis et morosis petulantissimæ linguæ cavillationibus apud Dominum ita deferunt, ut ad Pontificem intromissus non nisi maledictis, convitiis, et minis durissimis excipiatur, contra monitum Apostoli 2 Tim: 2. v. 24. Conf: Tit: v: 7. Sic vapido astutam servant sub pectore vulpem Vulpeculæ istæ vaferrimæ, artificium prædis et rapinis inhiandi ab annosis vulpibus edoctæ. Cum Pontifex Caiphæ et reliqui Capituli pedarii CHRISTUM capitis damnarent, accessit protinus Famulus Pontificis scelestissimus, qui CHRISTO innocenti colaphum inflixit, satis durum ratus, se hac assentatiuncula gratiam Domini aucupaturum. Verè Syracides Cap: X. v: 2. Secundum Judicem populi, sic et ministri ejus Conf: Prov: XXIX v: 12. Vestigia Superbiæ, Ambitionis, Arrogantiæ, et Fraudulentiæ undique apparent tum in Episcopis ipsis, tum in Famulis Episcoporum, sive spectes verba, sive victum et amictum: pomposos et speciosos, quibus non satis honorari possunt, titulos, omnia supercilioso animi fastu plena, adè ut in typos seculares, typosque Philautiæ vanissimos mutati Pastores gregis Dominici non aliter habeant ac περιχαθάρματα et περιψήματα Commodis Ecclesiæ et Visitationibus anniversariis non invigilant, sed veluti Agriculæ larvas et terriculamenta in frugibus et agris ad abigendas aves erigunt et exponunt, ita hi Pastori Strigiles ac Ministrorum flagella, ceu Clerico-Mastiges se Ecclesiarum ac Ministrorum terriculamenta venditant et turgidi pronuntiant. Sed detrahite Vulpeculæ pellem ovinam, ut interius latitans Lupus in lucem protractus 213 III, vers 16. Herfra flyder der stort pengeudbytte til biskopperne og talrige læs af smigrende venner. Hvad skal jeg sige om disse pavelige ravne, naturligvis biskoppernes svende, som overalt, hvis de ikke forsynes med en rigelig og ødsel belønning, ikke vil indlade nogen enten til samtale med disse biskopper eller overgiver en hvilken som helst uskyldig præst til kold og lunefuld spot i det mest vovede sprog hos herren, således at han, når han bliver indladt hos biskoppen, kun modtages med forbandelser, spot og de hårdeste trusler i modstrid med apostlens påmindelse, 2. Brev til Timotheus II, vers 24, jf. Paulus' Brev til Titus I, vers 7. Således bevarer disse såre fiffige ræve en klog ræv i det skimlede bryst, opdragede af de bedagede ræve til kunsten at hige efter bytte og rov. Da ypperstepræsten Kaifas og de øvrige yngre i kapitlet domfældte Kristus på livet, kom bispens mest forbryderiske tjener dernæst, som tildelte den uskyldige Kristus et næveslag, tilstrækkelig hårdt, idet han mente, at han ved dette lille smigreri ville tilrive sig herrens nåde. Med rette Syracides kap. X, vers 2. Som folkets dommer, således også hans tjenere, jf. Ordsprogene XXIX, vers 12. Spor af overmod, ærgerrighed, hovmod og svigagtighed viser sig overalt såvel hos disse bisper som hos bispernes tjenere, hvad enten man ser på ord eller levemåde og klædedragt; pragtfulde og smukke titler, hvormed de ikke kan æres nok, alt fuldt af en sjælens alvorlige hovmod i den grad, at hyrderne for Herrens hjord, der er forandret til verdslige figurer og Philautias mest tomme typer, ikke forholder sig

anderledes end skarn og smuds. De drager ikke omsorg for kirkens tarv og de årlige visitatser, men rejser og opstiller ligesom landmændene masker og skræmsler i kornet og på markerne for at forjage fuglene, således tilbyder disse præsternes strigler og tjenernes piske eller klerikale svøber sig som kirkernes og tjenernes skræmsler og forkynder det med svulst. Men træk nu fåreskindet af ræven, at den ulv, der skjuler sig der indenfor, kan blive trukket frem i lyset og træde frem. Hvad gør - beder jeg - disse pavelige tilsynsførende - nu højbyrdige - det være sagt i en god stund? Hvad tænker de på? Hvad pønser de på til Guds ære og kirkens fordel? Mon de holder hyppige forsamlinger? Kun begravelsesforsamlinger, når en sum penge er talt op. Mon de udgiver 214 prodeat. Quid, quæso, agunt, Papales isti Inspectores, præfiscine jam nobiles? quid meditantur? quid moliuntur ad DEI Gloriam et Ecclesiæ commodum? Annon Conciones habent crebras? non nisi funerales, numeratâ argenti Summa. An libros edunt? non libros, sed liberos Parentum simias, ut ne ovum ovo similius. An Sacra Biblia doctis Commentariis exponunt? neutiquam, sed studio χρυσου[ι]ας intenti Politicam et Practicam Chemiam assidui volvunt. Jeroboamo et ejus Ministris prætera inserviunt, / seu durissimi Tributorum Sacrorum, Exactores: Ventri ac somno dediti insignes Cutinam Hydropicos coacervant ventres κακὰ θηρία γ[α]στ[έ]ρες ἀργαὶ Ἄ Chiragra tamen immunes, porrige modo uxori Ducatos mille, et persentisces satis rapaces eam gestare manus. Sed tempus est, ut Idolis istis muntium remittamus. etc:

Thesis XXI.

Post Examen Pontificum examinemus jam Rabbinos in Regno Jeroboamo, *dolgoeO* Præfectos Synagogæ magnæ, dictos aliter Sandhedrin, Gymnosophistas, Druidas, Professores, qui ante laudatis Pontificibus in omni vitiorum colluvie ex amussim ὁμόηφοι existunt. Quibus, obsecro studiis occupati tenentur hi boni viri? Respondeo ἀπροσωπολήπτως Annuas Disputationes nunquam habent, quippe quas æterno Ostracismo mulctarunt, et ceu venenum præsentaneum ad extremas Indiæ oras proscripserunt: Publicas frequenter negligunt Prælectiones: Nulla aperiunt Collegia: Collegia: Juventuti Studiosæ nec consiliis, nec auxiliis, nec ulla ope succurrunt, sed vice versâ miseros Cives horrendarum Legum Idolis gestandis aggravant, Ambitionis, Avaratiæ, ac Arrogantiæ tumore et fastu omnes etiam profanissimos Politicos longis post se relinquunt parasangis, ut verear, nec ilia rumpantur tumidis Aularum simiis. Non in libris (uno tamen vel altero saniore excepto, ut Rabbi 215 bøger? Ikke bøger, men børn, efterligninger af forældrene, for at ægget ikke skal være mere lig ægget. Mon de fremstiller den hellige Bibel med lærde kommentarer? Ingenlunde, men de er optaget af iveren efter at lave guld og overvejer vedvarende politik og praktisk kemi. Desuden er de Jeroboam og hans ministre til tjeneste eller meget hårde opkrævere af de kirkelige skatter. Da de er hengivne til mad og søvn, opbygger de fortræffelige maver (gid de var vattersottige), slette vilddyr, dovne maver. De er dog fri for gift, ræk blot hustruen 1000 dukater, og du vil føle, at tilstrækkelig begærlige hænder griber dem. Men det er tid, at vi siger os løs fra disse afgudsbilleder o.s.v.

Thesis XXI.

Lad os nu efter undersøgelsen af biskopperne undersøge rabbinerne i Jeroboams rige, forstanderne for den store synagoge, også kaldet Sandhedrin, brahminerne, druiderne, professorerne, som på stribe er enige med de foran lovpriste biskopper i hele det kaos af laster. Jeg beder jer, af hvilke studier er disse gode mænd optaget? Jeg svarer uden persons anseelse. De holder aldrig årlige disputatser, som de jo har straffet med evig ostrakisme og ligesom hurtigvirkende gift har landsforvist til Indiens fjerneste kyster. De forsømmer hyppigt de offentlige forelæsnings. De åbner ingen kollegier. De kommer ikke den studerende ungdom til hjælp hverken med råd eller dåd eller nogen indflydelse, men plager omvendt de ulykkelige borgere med skrækkelige loves afgudsbilleder, som skal tilbedes. De lader ligeledes alle de mest verdslige politikere bag sig med lange parasanger, hvad angår ærgerrigheds og have-syges og hovmods opblæsthed og stolthed, så at jeg frygter, at maverne sprænges på disse opblæste hofaber. Efter biskoppernes skik anstrenger de sig ikke med at gøre bøger, men børn (dog undtaget en eller anden mere fornuftig som Rabbi Juda Hakadosch 216 Juda Hakadosch, et Rabbi Levi Ben Gerson) sed in liberis conficiendis more Pontificum desudant, ad quod naturæ opus si vel propriæ vires non suffecerint, vel Radix Satyrionis perditas restaurare non voluerit, certè tamen non defuturi sunt Collegæ, Parastatæ, σύνεργοι, Coadjutores et symmistæ in Cathedra domestica clandestinas suppetias allaturi.

Thesis XXII.

Sed do Instantiam: Nonne Rabbini Studiosos in Consistorio judicant, mulctant, increpant, carceri mancipant? Nonne Attestationes rudioribus vendunt, ac Dimissiones habent venales? Nonne Cives gladio (quò tamen agonizantem patriam defendere satagerunt) satis fastuosè exuunt? Nonne ob πολυπραγμοσύνην vacuis relictis Rostris Academicis in Comitata et Politica Idola avolant? Nonne cibo putrido et corrupto miserorum Civium ventriculos in Communitate (ut vocant) effarciendos curant, aurò OEconomii ipsi corrupti? Hinc cum variis morborum generibus conflictari coguntur miseri Studiosi: Nonne Titulos Academicos deponere gestiunt, et adscitios quosdam alios Politicam dignitatem olentes eligere amant? Resp: Concedo totum Argumentum! Tuum autem est, Lector, lugere, Prophetas in mulos esse conversos, Angelos lucis per Stygiam Metamorphosin in larvatas Sathanæ formas non tam esse transformatos, quam transsubstantiatos. Monitos itaque velim omnes ac singulos, ut ad meliorem frugem redacti prius respiscant, quam illuxerit extremus mundi flammis exurendi.

FINIS.

217

og Rabbi Levi Ben Gerson), til hvilket naturligt arbejde de, hvis enten egne kræfter ikke slår til, eller gøgeurtens rod ikke vil genoprette de tabte, til visse ikke vil savne kolleger, assistenter, medhjælpere, koadjutorer og medpræster, som kan bringe hemmelig hjælp på den hjemlige talerstol.

Thesis XXII.

Men jeg tilføjer en indvending: Mon ikke rabbinerne i konsistorium dømmes, straffes, hånes, kastes de studerende i fængsel? Mon ikke de sælger attestater til de dumme og har dimissioner til fals? Mon ikke de tilstrækkelig hovmodigt berøver de akademiske borgere kården (hvormed de dog ivrigt har været sysselsat med at forsvare det sukkende fædreland)? Mon ikke de af nyfigenhed flyver til forsamlinger og politiske afgudsbilleder og efterlader de akademiske talerstole tomme? Mon ikke disse økonomer, der er bestukket med guld, med skiden og fordærvet føde sørger for de ulykkelige akademiske borgeres maver, der skal mættes i kommunitetet (som de kalder det)? Herved tvinges de ulykkelige studenter til at kæmpe med forskellige slags sygdomme. Mon ikke de ønsker at aflægge de akademiske titler og elsker at udvælge nogle andre fremmedartede, der lugter af politisk værdighed? Jeg svarer: Jeg opgiver hele beviset! Men det tilkommer dig, læser, at sørge over, at profeter er blevet forvandlet til æsler, at lysets engle ved underverdenens forvandling ikke så meget er blevet omformet som omskabt til Satans masker og skikkelser. Derfor kunne jeg ønske alle og enhver påmindet om, at de skal komme til fornuft, ført tilbage på en bedre vej, førend han lyser op som den sidste af den verden, der skal brændes op i flammer.

SLUT.